

Bryssel den 22 november 2019
(OR. en)

14303/19

SAN 473
SOC 757
ECOFIN 1053
COMPET 754

NOT

---

från: Rådets generalsekretariat
till: Ständiga representanternas kommitté (Coreper)/rådet

Ärende: Förberedelser inför **mötet i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor)** den 9 december 2019
Välfärdsekonomi – nästa steg när det gäller investeringar i hälsa som en viktig komponent i välfärdsekonomin
– *Riktlinjedebatt*

För delegationerna bifogas en not från ordförandeskapet. Denna not är avsedd som underlag för riktlinjedebatten om ”Välfärdsekonomi – nästa steg när det gäller investeringar i hälsa som en viktig komponent i välfärdsekonomin” vid mötet i rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) den 9 december 2019.

Välfärdsekonomi – nästa steg när det gäller investeringar i hälsa som en viktig komponent i välfärdsekonomin

Den 24 oktober 2019 antog Europeiska unionens råd slutsatser¹ om välfärdsekonomi som en **ny övergripande strategi för politiskt beslutsfattande, där prioriteringar och en styrningsstrategi fastställs.**

I slutsatserna betonas hur **välfärdsekonomin sätter människor och deras välbefinnande i centrum för politik och beslutsfattande och betraktar människors välfärd och en hållbar ekonomisk tillväxt** som ömsesidigt förstärkande faktorer i stället för som motstridiga mål. Den förutsätter i synnerhet ett övergripande samarbete mellan olika politikområden såsom hälso- och sjukvård, socialt skydd, sysselsättning, jämställdhet, konkurrenskraft, miljö och utbildning.

Hälsa är en avgörande faktor för och komponent i välfärden. De positiva effekterna av en förbättrad hälsostatus när det gäller såväl andra aspekter som bidrar till människors välfärd – till exempel utbildningsnivå och deltagande på arbetsmarknaden – som potentiella besparingar för samhället, går långt utöver dess effekter på BNP-tillväxten. Ohälsa innebär däremot, utöver det mänskliga priset, en betydande ekonomisk börda för samhället och de offentliga finanserna. Ur ett ekonomiskt perspektiv är **förebyggande av ohälsa och främjande av hälsa** ett effektivare sätt att öka välbefinnandet än att bota sjukdomar när de väl har brutit ut.

Genomförandet av välfärdsekonomin bygger på hållbar tillväxt, som är en förutsättning för att förbättra människors välbefinnande, vilket i sin tur är en förutsättning för hållbar tillväxt. Denna politik måste stödjas av datadriven forskning och innovation. Europeiska unionen förfogar över instrument, t.ex. Horisont Europa-programmet, som kan bidra till att stärka kunskapsbasen i syfte att främja välfärden.

---

¹ Rådets slutsatser om välfärdsekonomi, antagna den 24 oktober 2019 (dokument 13432/19).

Välfärdsekonomin bygger på grundläggande europeiska värden såsom solidaritet, respekt för de mänskliga rättigheterna, socialt skydd, tillgång till vård för alla, jämställdhet, tillgång till utbildning och säkra arbetsvillkor. Att säkerställa respekten för människans värdighet och främja deras välfärd hör till EU:s grundläggande mål enligt fördraget om Europeiska unionen (artiklarna 2 och 3).

I rådets slutsatser behandlas flera viktiga frågor som har ett nära samband med hälsopolitiken. Mot denna bakgrund skulle ordförandeskapet särskilt vilja lyfta fram psykisk hälsa, hälsosamt åldrande och den digitala omvandlingen av hälso- och sjukvården och de sociala tjänsterna.

Ingen hälsa utan psykisk hälsa. Psykisk hälsa är en av välfärdens grundläggande förutsättningar. Systematiska och resultatnriktade insatser för att ta itu med bördan av psykisk ohälsa på nationell nivå och EU-nivå innefattar förebyggande, tidig upptäckt och behandling av inlärningssvårigheter och psykiska hälsoproblem, genomförande av bästa praxis för hantering av psykosociala risker på arbetsplatsen samt bättre samarbete mellan olika politikområden. Sådana åtgärder kan få oerhörda positiva effekter på arbetsmarknaden och ekonomin.

För att uppnå god psykisk hälsa och välbefinnande för hela befolkningen räcker det inte att endast koncentrera sig på behandling av psykiska sjukdomar, utan det är också viktigt att aktivt främja psykiskt välbefinnande på arbetsplatsen, i skolan och i förskoleverksamheten, och i olika samhällsgrupper.

God psykisk hälsa höjer livskvaliteten för människor i alla åldrar. I varje skede av livet finns olika stödresurser och problem med avseende på psykisk hälsa. Men under hela livet innebär god psykisk hälsa och utvecklingen av färdigheter i fråga om psykisk hälsa en förstärkning av motståndskraften mot och anpassning till såväl den ökande förändringstakten i arbetslivet och vardagslivet som komplexiteten i arbetsmönstren.

Stora framsteg har gjorts sedan 1999, då psykisk hälsa för första gången togs upp på EU:s dagordning². Trots de framsteg som har blivit resultatet bland annat av genomförandet av den europeiska pakten för psykisk hälsa och välbefinnande³, håller psykisk hälsa på att bli en av tjugohundratalets avgörande hälsoutmaningar, både på europeisk och global nivå. Förändringarna i arbetslivet vad gäller arbetets innehåll, hur människor arbetar och förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare kommer att förstärka denna tendens och medföra specifika krav på social, emotionell och kognitiv förmåga. Till följd av dessa förändringar blir det organisatoriska humankapitalet allt viktigare på arbetsmarknaden, och god psykisk hälsa är här grundläggande.

I rådets slutsatser om välfärdsekonomi uppmärksammas behovet av att främja såväl god psykisk hälsa som förebyggande, tidig diagnos, behandling och avstigmatisering av psykiska störningar. Politiska prioriteringar skulle kunna omfatta åtgärder som bidrar till att främja psykisk hälsa, t.ex. utveckling av diagnosmetoder och mer systematiska stödprogram, främjande av icke-diskriminering på arbetsplatsen och inom utbildningen samt minskning av stress på arbetsplatsen. Detta skulle förbättra livet för miljontals européer och bidra till bättre arbetsvillkor och därmed till en starkare ekonomi.

En heltäckande och sektorsövergripande EU-strategi för psykisk hälsa kommer att bidra till att man på grundval av forskningsresultat och konsekvensbedömningar kan ge riktning åt politiken och åtgärderna på lång sikt.

Fastställande av ramarna för ett årtiondet med hälsosamt åldrande. Livslängden är till stor del ett resultat av den europeiska sociala modellens framgångar: många sjukdomar har övervunnits, och genom det sociala skyddet har fattigdomen och ojämlikheten minskat. En åldrande befolkning är en följd av dessa framgång och har koppling till andra demografiska förändringar.

---

² Rådets resolution om främjande av psykisk hälsa, antagen den 18 november 1999 (EGT C 86, 24.3.2000, s. 1);

³ European Pact for Mental Health and Well-Being, 2008, https://ec.europa.eu/health/ph_determinants/life_style/mental/docs/pact_en.pdf.

Främjande av hälsa och förebyggande av sjukdomar, folkhälsoåtgärder, kamp mot de stora sjukdomarna och framsteg inom hälso- och sjukvården har tillsammans bidragit till att öka den förväntade livslängden. Att främja aktivt och hälsosamt åldrande har varit en prioriterad fråga på nationell och europeisk⁴ nivå, men nu behövs ytterligare stimulans. Hälsofrämjande åtgärder under hela livet bidrar till att öka livslängden, men också till att minska kostnaderna för vård.

Det föreligger ett akut behov av att börja betrakta åldrandet som mer än en fråga om den nationella ekonomins hållbarhet. Livslängden innebär möjligheter för arbetsmarknaden och ekonomin, och kräver stödåtgärder som gör det möjligt för alla människor att aktivt bidra till samhället och arbetslivet. Säkra och hälsosamma arbetsplatser leder till ett längre arbetsliv och förebygger arbetsrelaterade sjukdomar, olyckor och de kostnader som dessa medför.

Åldrandet påverkar alla samhällssektorer, t.ex. hälso- och sjukvård, pensionssystem, bostäder och marknader för varor och tjänster⁵. På en mängd politikområden måste man hitta nya svar på de demografiska förändringarna. Det gemensamma målet är att förverkliga en politik för åldrande som möjliggör ett aktivt, hälsosamt och självständigt liv för alla. Ordförandeskapet anser att man måste ta itu med de politiska utmaningarna och möjligheterna med en åldrande befolkning på ett sektorsövergripande sätt som tar vederbörlig hänsyn till generations- och jämställdhetsfrågor.

Åldrandet påverkar inte alla socioekonomiska grupper på samma sätt. Ordförandeskapet anser att ojämlikheter inom den åldrande befolkningen måste åtgärdas genom hälso- och sjukvårdssystemet och de sociala tjänsterna, men också genom att man säkerställer tillräckliga inkomster och pensioner och minskar fattigdomen.

Det finns många olika hälsofaktorer som påverkar människors förmåga att utföra dagliga aktiviteter under hela livet. De åtgärder som vidtas måste bidra till att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande och förebygga ohälsa, stödja livslångt lärande av färdigheter och kompetens vad avser balansen mellan arbetsliv och privatliv, ge de äldre egenmakt och främja stödjande samhällen.

---

⁴ The Silver Economy. An Overview of the European Commission's Activities 2019, <https://silvereconomyforum.eu/wp-content/uploads/2019/07/Silver-Economy-Brochure.pdf>

⁵ The High-Level Forum on the Silver Economy, Helsingfors, 9–10 juli 2019, <https://silvereconomyforum.eu/>.

Social och digital innovation måste utnyttjas fullt ut när man letar efter lösningar på de demografiska förändringarna och säkerställer att det finns resurser för värdiga levnadsvillkor⁶. Dessutom är det en avgörande förutsättning för en framgångsrik politik inom alla sektorer att man förutser de demografiska förändringarnas framtida effekter.

Ett digitalt samhälle till gagn för människors välfärd. Den innovativa tekniska utvecklingen, särskilt digitalisering och artificiell intelligens, förändrar det sätt på vilket människors välfärd kan främjas och hälso- och sjukvårdstjänster och sociala tjänster tillhandahållas⁷. Detta kan öka tjänsternas kostnadseffektivitet, ändamålsenlighet och kvalitet samt motverka ojämlikhet i fråga om tillgång och resultat. Framför allt måste hälso- och sjukvårdspersonalen få lämplig utbildning för att hälsosektorn ska kunna dra full nytta av ny teknik.

Det finns en stor potential för ytterligare framsteg när det gäller att genom digitalisering främja hälsa och hantera utmaningar på hälso- och sjukvårdsområdet. Digitala informationssystem är avgörande för att skapa en integrerad vård. Medlemsstaterna kan lära av varandra och även samarbeta för att skapa ett interoperabelt ekosystem för digitala hälsa och investeringsprogram för digital infrastruktur i Europa⁸.

Eftersom tekniken utvecklas snabbt är det viktigt att hela befolkningen har möjlighet att under hela livet förvärva de färdigheter och den kompetens som krävs både för att möta utmaningarna och ta vara på de möjligheter som digitaliseringen och de nya arbetsformerna erbjuder. Enligt många studier är användningen av digitala verktyg avhängig av digitala färdigheter och kunskaper och inte av åldern som sådan, men det är nödvändigt att avhjälpa bristen på digital kompetens hos äldre och missgynnade grupper.

Människors tillgång till sina egna hälsouppgifter och sociala data är en viktig del av den patientcentrerade vården. Väl utformade digitala system har en inbyggd säkerhet och följer dataskyddsregler och gällande etiska standarder. System som utformats utifrån dessa principer bidrar till att utnyttja den potential som hälsouppgifter och sociala data har inom folkhälsa, forskning och innovation.

---

⁶ Rådets slutsatser om ett hälsosamt och värdigt åldrande, antagna den 30 november 2009 (dokument 15955/09).

⁷ Rådets slutsatser om hälsa i det digitala samhället – framsteg för datadriven innovation på hälsoområdet, antagna den 8 december 2017 (dokument 14079/17)

⁸ EHealth Network Guidelines 2019, https://ec.europa.eu/health/sites/health/files/ehealth/docs/ev_20190611_co922_en.pdf

För att påskynda det pågående arbetet med gränsöverskridande utbyte av hälsouppgifter har kommissionen lanserat idén om ett europeiskt hälsodataområde⁹. Det skulle kunna hämta inspiration från infrastrukturen för digitala e-hälsotjänster för e-recept och patientöversikter, de kliniska konsultationerna om patienter med sällsynta sjukdomar inom ramen för de europeiska referensnätverken, och det nya samarbetet för att samla in mer än en miljon sekvenserade genom¹⁰, samt annan forskningsinfrastruktur som visar fördelarna med utbyte av hälsodata. Det europeiska hälsodataområdet skulle kunna stödjas av EU-lagstiftning och nationell lagstiftning eller andra instrument som i praktiken genomför bestämmelserna om skydd av personuppgifter, datasäkerhet och därtill hörande etiska principer, särskilt när det gäller sekundär användning av hälsouppgifter och sociala data.

---

⁹ Uppdragsbeskrivning till Stella Kyriakides, nominerad kommissionsledamot med ansvar för hälsofrågor, https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/mission-letter-stella-kyriakides_en.pdf

¹⁰ Kommissionens meddelande om en digital omvandling av vård och omsorg (dokument 6451/18) <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/?uri=COM:2018:233:FIN>

Slutsats

Välfärdsekonomin bygger på principerna i den europeiska pelaren för sociala rättigheter samt på strategin för hälsa inom alla politikområden och One health-modellen. Den stöder genomförandet av den globala 2030-agendan för hållbar utveckling och främjar sektorsövergripande samarbete och samordning på nationell nivå och EU-nivå. De nyligen antagna rådsslutsatserna syftar till att stärka den betydelse som sysselsättningspolitiken, socialpolitiken, hälsopolitiken och utbildningspolitiken har inom ramen för den europeiska planeringsterminen,

Mot ovanstående bakgrund uppmanar ordförandeskapet rådet att hålla en riktlinjedebatt med utgångspunkt i följande frågor:

1. Vilka insatser behövs för att säkra ett starkt hälsopolitiskt inspel och samtidigt främja en sektorsövergripande dialog på EU-nivå, när det utformas konkreta åtgärder för att främja välfärdsekonomin?
  - a) Mer specifikt, vilka avgörande inslag bör en EU-strategi för psykisk hälsa innehålla för att på bästa sätt stödja medlemsstaternas insatser?
  - b) Vilka typer av åtgärder bör mot bakgrund av de demografiska förändringarna vidtas för att främja ett aktivt och hälsosamt åldrande och för att ge stimulans till en förebyggande och föregripande politik för åldrande?
2. På vilket sätt kan medlemsstaterna och kommissionen, när vi ser på de kommande åren, arbeta för att skapa ett europeiskt hälsodataområde genom befintliga och nya initiativ, i syfte att möjliggöra bättre användning av hälsodata inom vård, folkhälsa och forskning och främja allas välfärd?